

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р *Андроника Мъртонова*, Сектор Екранни изкуства,
Институт за изследване на изкуствата – БАН

За дисертационния труд на *Анджела Ангелу Гоцис* за присъждане на ОНС
Доктор по професионално направление 8.4. Театрално и филмово
изкуство, Сектор Екранни изкуства, Институт за изследване на изкуствата
– БАН на тема:

**„СЪВРЕМЕННО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО КИНО – РАЗВИТИЕ НА
ВИЗУАЛНО-АРТИСТИЧНИ ПРАКТИКИ“**

с научен ръководител *проф. д-р Радостина Нейкова*

Настоящото становището е изготвено съгласно заповед №535-РД от 7 октомври 2022 г. и по решение на Научния съвет на Института за изследване на изкуствата, БАН (протокол № 8, т. 5 / 30.09.2022 г.). Всички формални изисквания по процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“ съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане на ИИИЗк – БАН са спазени. В качеството си на член на научното жури не съм установила данни за плагиатство, нито до мен са достигали такива сигнали. Придружаващият автореферат отговаря напълно на изискванията. Докторантката е отчислена с право на защита, като е положила своевременно всички изпити в процеса на обучение в Институт за изследване на изкуствата – Сектор Екранни изкуства и има всички необходими кредити.

Може би тук е и мястото, в качествата ми на дългогодишен ръководител на Сектора, да изразя и впечатленията от Анджела Гоцис: категорично смятам, че тя е една от отличните ни докторантки, която много активно се включвала в работата на научното звено, дори и във времето на пандемията Ковид-19. В секторните събирания, дискусии, докторантски

семинари и пр. е показвала задълбочената си подготовка, ерудицията и изследователски потенциал, придобити качества и в завършените бакалавърска степен „Неформално образование“ (СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по педагогика) и най-вече - магистърска степен „Визуална антропология“ към Нов български университет. Още в самото начало на процеса на обучение в ИИИЗк тя ясно обозначи периметъра на своите интереси, без да губи конкретиката на фокуса и спецификата на различната гледна точка. Това е категорично видимо и в дисертационния ѝ труд, разположен в лоното на авангардното и експерименталното кино – област, към която не посягат принципно останалите прохождащи учени и изследователи. Искан се смелост, аналитична дързост и осъзнаване на натрупаните познания да се „гмурнеш“ в разнородните аспекти на този толкова различен вид кино, хибридноста на техниките при създаването му, широката полоса на посланията, естетическите тълкувания, авторските почерци, целите и форматите на визуалните експерименти. Не на последно място – анализ на деликатната тема за комуникацията и публиките в съвременната аудиовизуална ситуация, пренаситена от всякакъв тип образи (движещи и статични), през всевъзможни канали за споделяне на видеосъдържание. В този ред на мисли поздравления и за нея, но и за научния ѝ ръководител – проф. д-р. Радостина Нейкова.

От всичко казано до тук, за мен е естествено, че докторантката Анджеела Гоцис представя на научното жури определено впечатляващ дисертационен труд. Текстът е прецизно структуриран. Неговият обем е от 221 страници, като в съдържанието са обосновани увод, пет глави (с прилежащите им подглави), заключение. Научният апарат е прецизиран. Библиографията наброява 120 източника на различни езици (монографии, статии, студии, интернет сайтове свързани с темата на дисертацията). Бележките под линия са 311, а филмографията е с 181 заглавия (макар в автореферата да пише, че са 189!).

Трябва да подчертая, че Анджеела Гоцис надхвърля изискуемия минимум за публикации по темата на дисертационния труд. Тя представя

към документацията за защитата и своите текстове, станали интегрална част от дисертацията в реномирани и рецензирани академични издания – първо, на Институт за изследване на изкуствата („Проблеми на изкуството“, реферирано в Ерих +; сборниците „Изкуствоведски четения“ индексирани в WoS); сетне – в новото списание на СУ – „Визуални изкуства и музика“, попадащо в реферирания списък на НАЦИД.

Текстът на дисертацията определено има много достойнства и изисква солиден интердисциплинарен подход и съпоставителна методология – предизвикателство, с което Андже́ла Го́цис определено се е справила. „Съвременно експериментално кино – развитие на визуално-артистични практики“ провокира с тезите, анализите си и отварянето на дискуссионни полета. Андже́ла Го́цис е положила усилие гъвкаво да дефинира и разграничи понятията, с които си служи и всяко едно от тях да го осветли през призмата на историята на екранното изкуство. Приносно е, че бяга от шаблонни и вече изказани в предходни изследвания тези и се старее да внесе нов, собствен поглед към темата. Това в голяма степен важи в контекста на аудиовизуалния експеримент, който тя обговаря като особен вид артистична практика, носеща своя собствен глас – този на авторското начало, но и също така на носителя на технологията. Важен момент в труда е анализът на влиянието на различни течения – камершпил, авангард, сюрреализъм и др. върху естетическата изразност в т.нар. голямо игрално кино. Както може би вече споменах по-горе в становището, за написването на този труд се изискват отлични киноведски и изкуствоведски познания – това особено си личи в изложенията свързани с типологизацията на огромната палитра от техники (включително и от анимационното кино) за реализиране на изображението в филмовия експеримент, и генериране на метаморфозираща естетика, люшкаш се в лиминалните пространства и на аналоговото, и на дигиталното.

В четвъртата глава, през призмата на авторското творчество на Йонас Мекас, Стивън Уолошен, Сузан Пит, Пол Уиклър и Гунвор Нелсон допълнително за анализирани техните експериментални светове. Тук имам

един въпрос към вас: на какъв принцип избрахте именно тези автори и по какви критерии именно те са достатъчно представителни за контекстите на съвременното експериментално кино?

Особено приносна и интересна за мен е главата (V-та), в която се експонират различните виртуални места за контакт със съвременното експериментално кино. Като не са пропуснати и българските примери в тази последна част от дисертацията.

Всъщност – тук е и единствената ми забележка към Анджеला Гоцис – малко повече акценти и в другите глави като че ли можеше да се дадат към темата за експеримента и авангарда в полето на българското кино. Ясно съзнавам, че в България това е доста голяма рядкост, и единствено с определени нейни аспекти се занимава д-р Йосиф Аструков. Бих искала още един въпрос да задам към вас – защо ситуацията с експерименталното кино у нас е толкова спорадична и не намира своите пламенни творци-последователи в съвременността?

В обобщение: Дисертационният труд се отличава с ясно формулирани цели, задачи, методология, анализи. Бих препоръчала да бъде публикуван като монография след изчистване на типографски грешки и след стилова редакция – например, да се видят в българската киноведска школа как е прието да се изписват определени имена. Текстът е много приятен за четене, смятам че на места темата изисква именно леко дръзко бягство от строго научния стил и затова елегантното емоционално-образно изразяване ми допада. След успешна защита, предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Анджеला Ангелу Гоцис по професионално направление 8.4 – Театрално и филмово изкуство.

03.01.2023, София

Доц. д-р Андроника Мартонова
Сектор Екранни изкуства
ИИИЗк - БАН